

Izhaja

vsak petek z datumom
prihodnjega dneva.

Dopisi naj se frankujejo in pošiljajo uredništvu lista »Mir« v Celovec, Pavličeva ulica št. 7.

Osebni pogovor od 10. do 11. ure predpoldne in od 3. do 4. ure popoldne.

Rokopisi naj se samo po eni strani lista napišejo, druga stran naj bo prazna.

Rokopisi se ne vračajo.

Dopisom je treba za odgovor priložiti poštno znamko.

MIR

Glasilno koroških Slovencev

Velja

za celo leto 4 krome.

Denar naj se pošilja točno pod napisom:

Upravništvu lista »Mir« v Celovec,

Vetrinjsko obmestje št. 26.

Naročnina naj se plačuje naprej.

Za inserate se plačuje po 20 vin. od garmond-vrste vsakekrat.

Leto XXXII.

Celovec, 23. velikega srpana 1913.

Št. 34.

Pozdravljeni!

Od 23. do 27. avgusta 1913 bo v beli Ljubljani zboroval po svojih zastopnikih slovenski in hrvaški narod. Po svoji ogromni večini je slovensko-hrvaški narod po veroizpovedanju in mišljenju katoliški. Narod trpinov, narod junakov, narod idealov je! Narod, o katerem bo zgodovina vedela povedati mnogo vrlin. — Pozdravljen, tak narod, pozdravljen v beli Ljubljani!

Izmed vseh dosedanjih katoliških shodov na Slovenskem obeta biti ta največji in najpomembnejši. Mejniki obeta biti v zgodovini slovenskega naroda. Mejniki, ker bo združil silo katoliških Slovencev v okrepljeno armado, ki bo izvojevala katoliškemu slovenskemu narodu bodočnost, kakršne je vreden! Mejniki, ker bo

položil — v to upamo — trden, nepremakljiv skupen temelj za dobrobit celega slovenskega in hrvaškega naroda. Mejniki, ker bo v prvi manifestiral slovenski in hrvaški katoliški narod svoje edinstvo in na najlepši, najidealnejši in najuspešnejši način naznanil svetu: Bodočnost Slovencev in Hrvatov je in mora biti ena, in da bo ta bodočnost velika, nam jamči njen pridevek: Katoliško-narodna! Mejniki, ker bo na njem v znak solidarnosti avstrijskih katoliških Slovanov zbranih tudi izredno mnogo Čehov in Poljakov. Kažipot v bodočnost!

Zato prihajamo na ta katoliški shod koroški Slovenci — okrog 1000, samo s posebnim vlakom okrog 650 — s celim in polnim srcem in kličemo vsem udeležencem iskreni: Pozdravljeni!

Dijaške razmere na Koroškem.

Eden najvažnejših faktorjev narodne moči je brezdvomno poleg kapitala inteligence. Odveč bi bilo na dolgo in široko opisovati pomen študiranih ljudi za vsak narod. Vsak človek ve, da je narod brez inteligence mrtev narod, da je to narod hlapcev, ki mora v kratkem poginiti. Edini kmet še zmore ohraniti svojo narodnost dalje časa zaradi svoje konservativnosti, a tudi on se ne zna trajno upirati ponemčevanju, tudi on rabi voditeljev, inteligence. To velja v prvi vrsti za nas Korošce, kjer je nemška politika noč in dan na delu, da uniči vsak slovenski živelj v najzadnji vasi našega Korotana. Kdor pa nima inteligence, tudi ne bo prišel nikoli do kapitala, ki pride pri vseh narodnih vprašanjih v prvi vrsti v poštev in ki tvori v resnici najvažnejši faktor narodne sile. Dokler ne bomo Slovenci imeli lastnih inženirjev, lastnih podjetnikov, strokovnjakov v vseh panogah, se tudi gospodarsko ne bomo mogli kosati z drugimi narodi, bomo ostali vedno tlačani.

Inteligenca pa se naslanja na dijaški naraščaj in zaradi tega je dijaški naraščaj ravno istega, da, še večjega pomena kot inteligenca sama. Kajti statistike dijaštva nam ne samo dokazujejo, da imamo slovenskih dijakov, ampak tudi, ali število našega dijaštva raste ali pada, ali napredujemo ali nazadujemo, ali imamo sploh še kaj prihodnosti, ali nič več.

Slovencev je na Koroškem ena tretjina; torej bi moralo biti tudi ena tretjina slovenskega dijaštva, to bi bilo nad 30%.

Oglejmo si pa razmerje, kakor je v resnici.

Letos je bilo na celovski gimnaziji 441 Nemcev, to je 84½% in 78 Slovencev, to je 15½%.

Zdaj pa pogledjmo malo nazaj. Leta 1855. je bilo na celovski gimnaziji 174 Nemcev, torej 74% in 63 Slovencev, to je 26%. L. 1865. je bilo 290 Nemcev, to je 75½% in 96 Slovencev, to je 24½%.

Leta 1905./1906. je bilo 396 Nemcev, to je 82% in 84 Slovencev, to je 18%.

Leta 1910./11. je bilo 400 Nemcev, to je 84% in 72 Slovencev, ali 16%.

Letos je bilo na celovski realki 357 Nemcev ali 95% in samo 6 Slovencev, t. j. 1½%.

Leta 1855. je bilo tam 168 Nemcev, to je 77½% in 49 Slovencev, ali 22½%.

Leta 1865. je bilo 176 Nemcev, torej 83% in 36 Slovencev ali 17%.

Leta 1910. je bilo 375 Nemcev, torej 95% in 8 Slovencev, torej 2%.

Na šentpavelski gimnaziji je bilo l. 1908. 157 Nemcev, torej 87% in 15 Slovencev, to je 8%.

Ne beljaški gimnaziji je bilo l. 1910./11. 293 Nemcev ali 80½% in 10 Slovencev, torej 9%.

Na državnem moškem učiteljišču je bilo samo 7 Slovencev in blizu 200 Nemcev.

Na stavbeni in umetno-rokodelski šoli v Beljaku je bilo preteklo leto 653 obiskovalcev, od teh 533 Nemcev, 80 Slovencev in 30 Lahov, ali v razmerju: 82% Nemcev, 12% Slovencev in 6% Lahov.

Državna obrtna šola v Celovcu je imela preteklo leto 494 učencev, od teh 419 Nemcev, 57 Slovencev in 15 Lahov, ali: 86½% Nemcev, 11½% Slovencev in 3% Lahov.

Navedene številke nam torej jasno dokazujejo, da še daleč nismo dosegli 30%, da zaostajamo za drugimi narodi, da smo celo nazadovali v zadnjih 60 letih.

Ozrmo se še nekoliko na vzroke, zakaj zaostajamo, zakaj nazadujemo. Vzroki so deloma čisto naravni in se ne dajo tako lahko odstraniti, deloma smo jih pa sami zkrivili.

Glavni vzrok je, da je koroški Slovenec kmet ter ne more toliko dijakov vzdržati, kakor Nemeč, ki ima mogočno in bogato ozadje. K temu se še pridruži nemška po-

litika, ki načeloma ne nastavlja naših izobražencev na Koroškem, tako da morajo ti v tujini iskati kruha in njih družine so tako rekoč izgubljene za nas Korošce. Najboljši dokaz za to je, da nimamo skoraj nobenega dijaka, ki bi bil sin slovenskega uradnika, ampak so vsi kmečkega stanu.

Drugi vzrok je ta, da naš šolski zistem odgovarja edino-le nemškemu, ne pa tudi slovenskim potrebam. Od naših dijakov se pri vstopu v različne koroške šole zahteva ravno isto znanje iz nemščine kakor od Nemcev in zaradi tega se marsikateri talent izgubi.

Tretji vzrok pa je naša brezbržnost za dijaštvo. Na dijaštvo se navadno pozablja; malokdo skrbi zanj, čeravno tvori ravno dijaštvo najvažnejši del narodnega napredka.

Na Koroškem je približno 46 slovenskih far, ki imajo dijake, in 77 jih je, ki nimajo nobenega slovenskega dijaka. Ali ni to sramota za nas, ako primerjamo naše razmere s kranjskimi, kjer ima tista majhna peščica Nemcev 3krat toliko dijakov, kakor vsi koroški Slovenci skupaj, ki tvorijo eno tretjino vsega koroškega prebivalstva? Ali so morda v onih 46 farah naši kmetje premožni in v drugih 77 revni? Gotovo ne. Ampak naša brezbržnost je tega kriva. Kam bomo prišli pri takih razmerah. Do sodnega dne bomo klicali zastoj vlado na pomoč ter zahtevali svoje pravice, ako si sami ne pomagamo. Tukaj je rana, na kateri hira koroški Slovenec, tu sem obračajmo svojo pozornost. Želeti bi bilo, da vsakdo spozna veliko važnost vsakega slovenskega koroškega dijaka ter zapopade velepomembno vlogo, ki jo on igra. Naloga vsakega narodnjaka, posebno naših duhovnikov in učiteljev bi bila, skrbeti za to, da dobimo tudi iz onih 77 far vsaj enega dijaka, da se bo število naše inteligence pomnožilo, naše potrebe vpoštevale, da bomo slovenske pokrajine zasedli z lastnimi ljudmi ter tako vendar enkrat smeli postati na svoji zemlji svoji gospodje, na kateri se sedaj mastijo tujci.

Pošiljajmo torej svoje otroke v šole, podpirajmo slovenski »Katoliški dijaški dom« v Celovcu, ki se je pred par leti ustanovil in je šele v povojih ter čaka naše pomoči. Podpirajmo ga, da se razširi, da se poveča, da bo v resnici odgovarjal zahtevam, ki jih stavi bodočnost nanj.

Dijaški dom naj postane pravo središče celega slovenskega koroškega dijaštva.

Vsak hlapec, vsaka dekla postane lahko prav narodni dobrotnik, ako se vsaj nekoliko zanima za dijaštvo, ako podpira z najmanjšim darilom to narodno podjetje, iz katerega raste naša moč, naša prihodnost.

Brez pravic.

Kakor gladni volkovi so se vrgli na nas, da nas uničijo, poteptajo, raztrgajo. Da nam vzamejo naš jezik, našo zemljo, naše domove. Da nas preženejo z rodni tal. Samo dvoje so nam pustili na izbiro: smrt ali beg. Naj se udamo in storimo narodno smrt ali pa zapustimo domače gaje in poljane ter se umaknemo z rodne zemlje.

Zastoj smo se sklicevali na naše pravice. Zastoj protestirali, da se nihče ne sme dotikati in nam jemati tega, kar smo prejeli od svojih očetov in dedov kot najdražjo zapuščino. Kaj se volk meni za pravice, kaj mu mari, če pokonča to, kar je človeku najdražjega: on divja in kolje, dokler kaj vidi pred seboj, dokler ni vsega podavil.

Tako se godi z nami. Bože mili, vzeli so nam vse. Šole, urade, vse javno življenje, javni zastopi: povsod so v blato poteptali naše pravice. Našim otrokom že v prvi mladosti kradejo iz srca vsako ljubezen do materinega jezika in fabricirajo iz njih slovenske janičarje, odpadnike. Že v prvi mladosti jim vcepljajo tisto pretirano in nenaravno spoštovanje do vsega, kar je germansko, na eni in preziranje in zaničevanje do vsega, kar je domače, slovensko, na drugi strani.

Otroci se ne nauče niti čitati v slovenskem jeziku. Kaj čuda potem, če se ti otroci, ko dcrastejo, sramujejo rodnega jezika, kaj čuda, če moraš v popolnoma slovenski vasi na slovenski nagovor čuti odgovor: Versteh nichts windisch (!), nur deutsch.

Našo mladino, ki hoče študirati dalje, ovirajo in jo skušajo odtujiti narodu. Naše uradništvo, ki je ostalo svojemu jeziku zvesto, tirajo iz dežele in si mora na tujem iskati službe. Naše učitelje, kolikor jih niso že tekom njihovih študij ponemčili, pošiljajo med tuje ljudstvo v popolnoma nemške kraje ali pa jih puste celo leto čakati na službo nenastavljene. V slovenske kraje pa pošiljajo renegate-odpadnike ali pa kurzovce, ki le za silo lomijo slovenščino. In ti naj vzgojujejo našo mladino? Ljudje, ki nas sovražijo, ljudje, ki si ničesar bolj ne žele, kot da naše ljudstvo čim prej izgubi svojo narodno samostojnost. Kakšna mladina prihaja iz šol, ki imajo take učitelje, bo vsakomur jasno. Mladina, ki omalovažuje, prezira in zaničuje svoj materni jezik. Kdo se bo po vsem tem še čudil, če se mu pripeti v memčurskem trgu, kot se je meni pripetilo pred kratkim: Stala je na trgu večja množica ljudi, ko pridem mimo. Eden me slučajno pozdravi. A takoj ga drugi opomni: Den tut man nicht grüßen, der ist windisch (!).

V uradih, kje so tu naše pravice, ko komaj še moreš plačati davek v domačem jeziku.

In o naših železnicah je skoro odveč govoriti. Brez šikan v slovenskem jeziku težko dobiš karto, če jo sploh dobiš. In to je po vsej slovenski Koroški enako. Od konduktorjev na železnici ne moreš dobiti nobenega pojasnila. Zastoj se obračaš nanj: Ich versteh nicht slovenisch in gre dalje. Kaka krivica se nam godi po železnicah, naj izpričajo besede nekega kolikor toliko nepristranskega, zavednega Nemca, ki se je takole izrazil o tej stvari: Prav imate, da se borite in potegujete za svoje pravice. Če bi bil jaz Slovenec, bi isto storil. Če bi jaz v kakem slovenskem kraju ne dobil listka na nemško zahtevo, bi me to strašansko razjezilo.

Pa dovolj o tej naši mizeriji. Če človek vse to premišlja, se nehote vpraša: je-li to sploh še človeško? Ali nismo tudi koroški Slovenci ljudje, prosta bitja, ki si sama določujejo svoje življenje? Ali ne gredo tudi nam kot vsakemu človeku pravice, ki jih nam nihče ne sme vzeti? In med te pravice spada tudi, da se človek poslužuje, vzgaja v svojem domačem jeziku. In te pravice ima človek od Boga samega, od Boga, ki je ustvaril človeka prostega s svobodno voljo, od Boga, ki človeku niti sam noče kratiti njegove prostosti in mu raje pusti, da to prostost zlorabi, kot da bi mu jo vzel. — Kdo ste torej vi, ki nam jemljete naše pravice, ki nam kratite našo prostost? Ste-li mari več kot Bog? Nikdar! Navadni ljudje ste, ljudje kot vsi zemljani. Zato je to vaše početje velika krivica, ki ste jo nam prizadejali in nam jo še prizadevate, zato je to vaše početje navadno lopovstvo razbojnika, ki oropa poštenega človeka.

A še živi pravica, še živi pravični Bog. In on je z nami, z nami je pravica. Zato ne obupamo, zato se ne udamo. Zato še ni upadel naš pogum v tem neenakem boju za obstanek. Zato se bomo še nadalje borili za naše svete pravice.

Največja ironija je le to, da se narod, ki učinja take barbarske stvari, še hvali, da širi med nas kulturo. O jada taka kultura, jaden tak kulturonosec! O ironija, ponášati se s kulturo roparja, ki uveljavlja svojo »kulturo« z nasilstvom, s surovo premočjo, s fizično silo, s teptanjem in uničevanjem pravic bližnjega!

**! Ako še niste, !
pošljite naročnino! !**

Lenoba

ni vedno slaba lastnost, ampak še pogosteje bolehen pojav, in v tem slučaju ima svoj vzrok skoro vedno v lenem prebavljanju. Kdor ne prebavlja hitro in lahko, je ponaj-

več slab in slabokrven, ker se kri prepočasi prenavlja. Taki ljudje seveda tudi nimajo moči in veselja do dela, kakor ljudje z normalnim prebavljanjem. Staro preizkušeno, gotovo učinkujoče, rahlo sredstvo za pospeševanje prebavljanja so Fellerjeve odvajajoče rabarbara-kroglice z znamko „Elza-

kroglice“. Napravljajo tek, pospešujejo prebavo, pomirjajo krče, urejujejo odvajanje in izboljšujejo kri. 6 škatlic za 4 krone pošilja franko lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elza trg št. 67, Hrvatsko, kjer se dobiva tudi slavni Fellerjev „Elza-fluid“, tucat na poskušnjo za 5 kron. Si — — —

Katoliški shod v Ljubljani.

SPORED

hrvaško - slovenskega katoliškega shoda
v nedeljo, dne 24. avgusta.

Od 7. do pol 8. ure zjutraj: **Zbiranje udeležencev.** Prosimo udeležence, da se natančno ravnajo po teh navodilih:

Prva skupina. (Zbirališče od 7. do pol 8. ure na jubilejnim mostu.) 1. Konjeniki. 2. Fanfaristi. — Druga skupina. (Zbirališče od 7. do pol 8. ure na dvorišču Katoliške tiskarne in ob Poljanskem nasipu.) 3. Zgodovinske zastave s častno stražo. 4. Poslanci in zastopniki občin. 5. Slovenci iz Nemčije in iz drugih krajev inozemstva. — Tretja skupina. (Zbirališče od 7. do pol 8. ure na vrtu Alojzišča.) 6. Salezijanska godba iz Trsta. 7. Poljska odposlanstva. 8. Češka odposlanstva. 9. Hrvatje. Hrvaška društva in hrvaške narodne noše. 10. Salezijanska godba iz Trsta. 11. Deklice in dečki v narodni noši. — Četrta skupina. (Zbirališče od 7. do pol 8. ure v Ljudskem domu in pred Ljudskim domom.) 12. Koroški Slovenci in koroške slovenske narodne noše. 14. Novomeška godba. 15. Akademiki in starejšine. — Peta skupina. (Zbirališče od 7. do pol 8. ure ob domobranski vojašnici in Domobranski ulici. 16. Češki Orli. 17. Domžalska godba. 18. Slovenski Orli. 19. Vmes orlovska godba. — Šesta skupina. (Zbirališče od 7. do pol 8. ure na Kuhnovi cesti poleg Streliške ulice. 20. Jeseniška godba. 21. Narodne noše iz Primorske, Kranjske in Štajerske. 22. Vmes idrijska godba. 23. Bogomile. 24. Pevci in pevke. 25. Uradniki zavodov. 26. Učiteljstvo. — Sedma skupina. (Zbirališče na dvoriščih Marijanišča od 7. do pol 8. ure zjutraj.) 27. Višnjegorska godba. 28. Rokodelska društva. 29. Viška godba. 30. Društva Slovenske kršč-socialne zveze, Jugoslovanske strokovne zveze, Prometna zveza in moške Marijine družbe iz Štajerske, Primorske in Kranjske.

Pri prvem znamenju z rogovi naj se vsi udeležniki postavijo v vrste, pri drugem znamenju se sprevod prične pomikati dalje.

Reditelji sprevoda imajo bele trakove in se jira mora vsak brezpogojno pokoravati. Ob 8. uri dopoldne: Odhod k sveti maši, posvetitvi Brezmadežni in proslavi 65 letnice vladanja Nj. Veličanstva cesarja Frančiška Jožefa.

Sprevod se izvrši ob vsakem vremenu! Sprevod se pomika po Kopitarjevi ulici, jubilejnim mostu, Resljevi cesti, po cesti mimo južnega kolodvora, Dunajski cesti, v Šelenburgovo ulico na Kongresni trg. V slučaju slabega vremena ne gre sprevod na cesto mimo južnega kolodvora, ampak se pomika po Komenskega ulici in po Slovenskem trgu na Dunajsko cesto. — Ob 9. uri dopoldne: Sv. maša na Kongresnem trgu pred Uršulinsko cerkvijo. Sv. mašo daruje nadškof koadjutor zagrebški dr. Ante Bauer.

Posvetitev Brezmadežni prečita knezškof ljubljanski dr. A. Jeglič.

Udanostni izjavi sv. Očetu in cesarju. Predlaga predsednik pripravljalnega odbora kanonik dr. Josip Gruden.

Sprevod na slavnostni prostor.

Po končanem sprevodu na Kongresnem trgu se pomika sprevod po Vegovi ulici Cojzovi cesti, preko šentjakevskega mostu na sv. Jakoba trg, po Starem trgu, Mestnem trgu, Pred škofijo, Vodnikovem trgu, po Poljanski cesti na slavnostni prostor.

Ob 11. uri dopoldne: Veliko manifestacijsko ljudsko zborovanje.

Slavnostna govora: dr. J. Brejc v imenu Slovencev in dr. Janko Šimrak v imenu Hrvatov.

Ob 3. uri popoldne: Popoldanska služba božja v ljubljanskih cerkvah.

Ob 4. uri popoldne: Javna telovadba na dvorišču domobranske vojašnice.

Ob 7. uri zvečer: Shod rokodelskih društev v Rokodelskem domu, Komenskega ulica št. 12; po shodu svira na vrtu Rokodelskega doma višnjegorska godba.

Ob 8. uri zvečer: Družabni večer v vseh prostorih hotela »Union« s sodelovanjem godb in pevskih zborov.

Tretja vojska.

Turki prodirajo.

Naše domnevanje, da se bo vnela na Balkanu tretja vojska, in sicer vojska Bolgarov proti Turkom in Grkom, se zna kmalu uresničiti; seveda bodo v tej vojski Crki igrali postransko vlogo. Turki niso zadovoljni z zavzetjem Odrina in Lozengrada, ampak počasi in, kakor se vidi, po načrtu prodirajo proti Bulgariji in vzhodno proti Macedoniji. Grki jim gredo na roko. Grki Turkom služijo za špijone, grško armadno poveljništvo je prepustilo Turkom obrambno mesto Dedeagač, ki so je Turki že zasedli. Turška armada znaša bojda 260.000 mož.

Grozodejstva.

Turki uganjajo pri prodiranju strašna grozodejstva, čisto tako kakor pred sto leti, ko so požigali in morili po naših krajih. Ostali so isti barbari. Za časa skrbsko-grško-bolgarske vojske so razni listi, zlasti grški, poročali o grozodejstvih Bolgarov. Temu nismo mogli prav verjeti; zato nismo objavljali takih poročil, kakor so delali drugi listi. Da sicer tudi na bolgarski in srbski strani ni bilo v tem oziru vse v redu, je seveda verjetno. Vojska je vojska, in če je kaka armada tako dolgo v vojski, kakor so bile balkanske armade, pobesni in zdivja. Mnogo takih dogodkov pa ni pripisovati morda surovosti Srbov in Bolgarov, ampak vojski kot taki. Da so Bolgari zažgali ponekod vasi, je naravno, ker bi v gotovih krajih storila to vsaka armada, tudi naša. Če so hoteli Grke odbiti in potem zopet prodirati, so morali odstraniti skrivališča za Grke. To zahteva taktika. Bolgari se zoper grška očitavanja niso mogli braniti, ker niso imeli zveze z zunanjim svetom; sedaj pa je prišlo na dan, da so nekatere grozovitosti, ki so jih podtikali Bolgarom, izvršili le Grki sami. Bolgari imajo v rokah celo pismo nekega grškega poveljnika, v katerem se ta hvale, da niso nobenemu Bolgaru prizanesli, ampak da so vse brez razločka pomorili, kamor so prišli. In ti ljudje so sedaj na uslugo Turkom, ki uganjajo strašne grozovitosti. Čudno je pa, da niti eden izmed nemških listov sedaj ne poroča o turškem klanju in grozovitostih. Zato pa poroča naš list, kar je o tem objavil ljubljanski »Slovenec«. »Slovenec« je poročal neki francoski katoliški menih, ki je med obleganjem Odrina pet mesecev požrtvovalno stregel turškim ranjencem, je dobil od turških oblasti priznanje za svoje zasluge.

Poročilo redovnika.

»S solzami v očeh vam sporočam, da so vse katoliške bolgarske vasi uničene. Prodiranje turške vojske v Traciji je bilo združeno s požiganjem, razdejanjem in klanjem vsega bolgarskega. Od naših katoliških bolgarskih vasi so ostale le še razvaline in pepel. Ljudstvo in duhovniki so po večini zbežali pred preganjalci; toda njihove vasi in cerkve so popolnoma opustošene in požgane.

Ista usoda je zadela tudi vse pravoslavne bolgarske vasi. V celi Traciji, od Galipolija in Čataldže pa do stare bulgarske meje ni ostala niti ena bolgarska vas, niti en bolgarski prebivalec. Turške čete so dobile povelje, naj povsod ropajo, požigajo in morijo. Neki katoliški vojak turške vojske, doma iz Betlehema v Palestini, nam je odkrito pripovedoval, da je bilo tudi krščanskim vojakom turške vojske zapovedano, da morajo svoje brate moriti in masakrirati, sicer bodo obdolženi izdajstva in ustreljeni.

Ob novi bulgarsko - turški meji Midia—Enos. — Grško-turška zveza.

Navajam nekatere podrobnosti iz katoliških vasi in še enkrat opozarjam, da se pravoslavnim bolgarskim vasem ni nič bolje godilo.

Ob novi turško-bolgarski meji (Midia—Enos) se nahajata dve katoliški vasi, Lisgar in Ela-Gene, obe med Malgaro in Kešavom. Dne 15. julija se je v Lisgarju raznesla strašna novica, da se bližajo Turki, ki vse morijo in masakrirajo, žene in dekleta pa odvajajo v sužnost. Prebivalci so se nekoliko pomišljali, ker jim je bilo težko zapustiti tako lepo žetev. Turški konjeniki so prebivalcem prigovarjali, naj ne bežijo. Toda za konjeniki so prišli drugi vojaki, ki

so se drugače obnašali; prebivalci so začeli bežati. Nekateri so se ponoči vrnili v Lisgar, da bi rešili svoje premoženje, a teh ni bilo več videti; gotovo so jih Turki ujeli in pomorili. Pravoslavnega popa in njegovo ženo so Turki ujeli. Popa so izpustili, ženo pa obdržali. Katoličani so po večini zbežali v staro Bolgarijo; katoliški župnik je pribežal v Kara-Agač.

Dne 16. julija je bila opustošena in zažgana katoliška vas Ela-Gene. Prebivalci so morali vse premoženje popustiti in bežati. Župnik Atanazij Mintov je dva dneva in dve noči bežal pred preganjalci in dospel v Kara-Agač. Rešil je samo to, kar je slučajno imel na sebi; cerkveno obleko in cerkvene posode ter svojo obleko je moral prepustiti Turkom.

Popolnoma očitno je, da so Grki in Turki med seboj dogovorjeni in zvezani. Grki so pomagali Turkom ropati in požigati; Grki so služili Turkom kot vohuni in denuncirali Bolgare.

Odrinska okolica.

Dne 22. julija so Turki zasedli Odrin. Bolgari se niso upirali, ampak so še pred prihodom Turkov 5000 turških ujetnikov, mnogo topov in zalog odpeljali v staro Bolgarijo. Prihod turških čet je povzročil v odrinski okolici isto kakor drugod. Dne 23. julija smo izvedeli, da je oropana in zažgana katoliška vas in cerkev v Ak-Bunarju. Prebivalci so zbežali v staro Bolgarijo, njih junaški župnik, Slovincem dobro znani Ivan Bonev (junak »Slovenčevega« podlistka »Turške ječe«), je pa ostal, da bi rešil svojo novo cerkev. Do danes (1. avgusta) nimamo še nobenih vesti o tem tako gorečem duhovniku in se zelo bojimo, da je bil umorjen od Turkov.

Dne 23. julija je prišla na vrsto katoliška vas Mostratli. Turški vojaki, podpirani od grških in turških kmetov, so vas oropal in zažgali. Prebivalci so dva dni prej zbežali v Bolgarijo. En redovnik in dve redovnici so ostali, da bi pod varstvom francoskega protektorata rešili veliki moški samostan s cerkvijo in hišo redovnic. Nič ni pomagalo. Dne 25. julija so Turki samostan oropali in zažgali. Katoliško cerkev so Turki strašansko oskrnili in potem zažgali.

Dne 27. julija sem pod varstvom močne straže odpotoval v Mostratli, da bi rešil vsaj cerkev in samostan. A bilo je prepozno; vse je bilo že opustošeno in požgano.

Ko sem se vrnil v Kara-Agač, sem izvedel, da je opustošena in požgana katoliška vas Kajadžik; cerkev, šola in cela vas je porušena. Katoliški župnik Kosta Genčev je zbežal s svojo 75 let staro materjo, a doslej še ni nobenega glasu o njem; najbrže so ga Turki ujeli in umorili.

Dne 30. julija je k nam pribežal Bazilij Gešev, župnik iz Derviške Mogile; spremljal je dve redovnici, ki sta iz Mostratlija pribežali v Derviško Mogilo. Pripovedoval nam je, da je Derviška Mogila zdaj še ohranjena, a v sosedni vasi Sudžak je strašno razdejanje; vsa poslopja; med njimi tudi katoliška cerkev, so oropana, mnogo hiš je zažganih. V Sudžaku so Turki na najsramotonejši način divjali proti ženam in deklicam. Katoliški župnik Nikolaj Dimitrov je moral zbežati in se že več dni skriva v gorah. Najhuje so Turki divjali v pravoslavnem ženskem samostanu v Sudžaku; samostan so oropali, z redovnicami pa strašno grdo ravnali in jih onečastili.

Kaj Bolgarija? Kaj velesile?

Turki so izrabili slab položaj Bolgarije. Bolgarska armada je izmučena; Bolgarija se je vrhtega zavezala v Bukareštu, da odpusti vojaštvo (demobilizira). Ali bo storila? Če se čuti še dovolj močno, da po tako krvavih vojskah še enkrat udari na Turka, bo to storila. Če pa se čuti preslabo, se bo skušala s Turki pobotati, da si kolikor mogoče ohrani. Seveda bo Turkom to enkrat krvavo poplačala. Na velesile se pa ne more mnogo zanašati. Turki se za razne »note« (pisma) velesil presneto malo zmenijo, ker vedo, da velesile samo grozijo; udarila bi k večjemu edino le Rusija, pa še ta samo tedaj, ako bi sama kaj zraven dobila. Angleška se je pa Turkom že itak prodala za otok Cipern. Naša diplomacija tudi ni kazala posebne odločnosti zoper Turka, Francoz se boji pa za svoj denar, ki ga je posodil Turkom. Taka in podobna je pesem o drugih

Steckenpferd- Miljnomlečnato mlo

prej ko slej neutrarno za racionalno oskrbo polti in lepote.
Priznanostna pisma. Po 80 h povsod.

velesilah. S krščanskega stališča naravnost sramota!

Avstro - Ogrska se odpove reviziji. — Grof Berchtold ponudil cesarju demisijo. — Odstopi po končani krizi.

D u n a j, 18. avgusta. Kljub vsem oficijoznim dementijem se za gotovo izve, da je grof Berchtold v svoji včerajšnji avdijenci cesarju ponudil demisijo. Cesar demisije ni sprejel, pač pa bo grof Berchtold odstopil, kakor hitro se balkanska kriza količkaj razplete. Debacle Berchtoldove politike je popoln. Avstro-Ogrska je, kakor se zdaj pozitivno izve, definitivno opustila misel na revizijo bucareškega miru. (»Narodna Politika« hoče vedeti, da je za Berchtoldovega naslednika določen grof Otokar Czernin.)

Srbske izgube.

B e l g r a d, 17. avgusta. (Izvirno.) Glasom dosedanjih podatkov je bilo v sedanji vojni lažje in težje ranjenih in obolelih okroglo 50.000 srbskih vojakov, ubitih in umrlih pa do 14.000. V obeh vojnah je bilo ranjenih in ubitih okrog 600 častnikov, od tega 400 rezervnih.

Dnevne novice in dopisi.

Prestolonaslednik generalni inšpektor armade. Cesar, ki je popolnoma zdrav obhajal dne 18. t. m. svoj 83. rojstni dan, je imenoval prestolonaslednika nadvojvodo Franca Ferdinanda za glavnega nadzornika cele armade.

Vojaške vesti. Dne 19. t. m. je pod poveljstvom gospoda nadporočnika Praznikarja odkorakalo k ostrim strelnim vajam v Glinje pri Borovljah 1120 rezervistov. Dne 20. t. m. so se odpeljali zopet k glavnemu polku št. 7 k orožnim vajam v Paternion.

Nesreča na železnici v Celovec. Pri premikanju beljaškega osebnega vlaka št. 417 dne 15. t. m. so vozovi, ki so jih hoteli priklopiti, tako močno trčili ob polni vlak, da so trije vozovi močno poškodovani, 11 oseb pa je od šipnih koscev in prtljage lahko ranjenih. Med ranjenimi so g. deželnosodni svetnik dr. Spitzer, ki je dobil v desno oko košček stekla od naočnikov, žena g. revidenta Hilbranda pri južni železnici, ki so se ji pretresli živci, in starinar Wizjak, vsi iz Celovca.

Negoda na Vrbskem jezeru. V nedeljo, dne 10. t. m., je na Vrbskem jezeru razsajal vihar. Prekucnil je jadrnico, na kateri se je vozil dr. Ullman iz Budimpešte. Vsled viharja je proti poreškemu obrežju veslal tudi gospod Zaharija Luzieri z neko gospodično. Od sredine jezera je slišal vpitje in je kljub viharju in trepetu spremljevalke veslal proti kraju, odkoder je slišal klice na pomoč. Tam je našel jadrnico (čoln z jadrni), ki ga je vihar prekuonil. Kakih 50 metrov v stran je klical v vodi na pomoč ponesrečeni doktor. Komaj se je posrečilo, debelega moža spraviti v čoln in ga prepeljati k bregu.

Dva parnika na Vrbskem jezeru skup trčila. Med Porečami in Vrbo sta se dne 15. t. m. ob 7. uri zvečer križala parnika »Thalia« in »Helios«. Ker nista bila razsvetljena, sta trčila skupaj in je bila stena parnika »Helios« zelo močno poškodovana. S popravilom so bili zaposleni celo noč. Druge nesreče k sreči ni bilo nobene.

Zavod sester uršulink. Vpisovanje za šolsko leto 1913/14 za učenke privatnega učiteljskega pripravnišča, 2. in 4. letnik, za ljudsko in meščansko šolo, otroški vrtec in za kurz za učiteljice v otroških vrtcih je 14. in 15. septembra od 8. do 12. ure popoldne in od 2. do 6. ure popoldne. Za sprejem gojenk v internat se dobivajo prospekti.

Mrlič v Dravi. Dne 14. t. m. so pri Želučah, občina Bilčovs, potegnili iz Drave truplo 55 let stare Ane Marinič iz Velikevasi pri št. Jakobu v Rožu. Utopljenka je bila gluhonema in kratkovidna. Mrliča so pokopali dne 17. t. m. v Bilčovsu.

Celovski kolodvor. Pravzaprav ne moremo več govoriti o raznih železniških kolodvorskih itd. škandalih na Koroškem, temveč vse, kar se zdaj godi na Koroškem, pa bodisi pri železnicah, šolstvu, uradih ali kjerkoli se sploh morejo slovenskemu koroškemu ljudstvu kratiti njegove pravice — vse je en sam neprenehin in nepretrgan velik škandal. Popolnoma sistematično so

se vrgle na nas vse nasprotno moči, kakor bi se odprle vse peklenke zatvornice in žrela, iz katerih šviga neznosni ogenj nemškega nečloveškega fanatizma, ki mu je cilj: uničiti, zatreti, iztrebiti slovenstvo na Koroškem. — Za ilustracijo samo drobce k temu velikemu koroškemu škandalu. Bila nas je večja družba slovenskih potnikov na celovškem kolodvoru. Že precej priletno bitje ženskega spola, ki tukaj zastopa avstrijsko državo kot železniška blagajničarka, na mojo slovensko zahtevo seže brez ugovora po listku do prve prihodnje postaje. Medtem odpiram denarnico in čakam, da mi pove, koliko stane listek. Ker blagajničarka, ki drži listek v roki, tega sama ne pove, sem se drznil vprašati, koliko listek stane, ker se dosedaj žalibog še nisem naučil na pamet cen raznih postaj na slavni koroških železnicah. Blagajničarka pa mesto da bi mi odgovorila, oziroma dala karto, da sam pogledam ceno, listek krepko drži ves čas v roki in na moje vprašanje čemerno odgovori: Das versteh ich nicht. — Še enkrat ponovim vprašanje, tedaj pa ženska kot bi jo sam zlodej obsedel, zaloputne okence in kot furija zdirja k mizi, se vsede in buli predse tako divje, da sem se že resno začel bati, da ne dobim urokov, ko sem opazoval to meduzino prikazen pred seboj. K sreči pride kmalu za tem en moj sopotnik po listek, ki ga zahteva do iste postaje. Karto dobi in odda krono — seveda brez šikan tudi zdaj ne sme iti; za kazen, da je zahteval listek slovensko, mu da »premilostljiva« iz krone nazaj same krajcarje in vinarje. V tem tudi jaz naštejem denar, ko sem na prijateljevi karti pogledal, koliko stane, in dobim zahtevani listek. Za menoj pa zadene ista usoda kot mojega prijatelja še več drugih mojih sopotnikov, ki so slovensko zahtevali vozni listek: vsi zaporedoma so dobili iz krotnice nazaj sam bakreni denar, same krajcarje in vinarje. — Tako je šikaniralo l. 1913. c. kr. avstrijsko uradniško osebje na Koroškem državi zveste člane jugoslovanskega naroda.

Potres. Iz Spod. Dravberga se nam poroča, da so čutili tam v nedeljo, 17. t. mes., ob pol 1. uri precej močan, kake tri sekunde trajajoči potres.

Slovenska podjetnost, kje si? Od ljubčnega prijatelja mi je došla v svetlotisku prav lepo izdelana razglednica s peterimi krajevnimi polji, raztolmačenimi s samonemškimi imeni krajev: St. Franziski—Obertrixen—Mittertrixen—St. Georgen-Gasthaus zur Post. Prijatelj se je potrudil ter s svinčnikom pripisal d o m a č a (slovenska) imena. V meni je pa zakuhala sveta jeza, spominivši se, kako škodo nam prizadevajo gostilničarji in trgovci tudi potom razglednic. V delo jih oddajajo raznim oduškim nemškim, zlasti še židovskim tvrdkam, — slovenskemu zavodu gotovo ne. Opremi se jih s samonemškimi krajevnimi imeni in tako roma krasota slovenske zemlje med tujce in le-ti dobijo vtis, da je ves ta bujnolepi kraj — nemški. Slovenci sami se poslužujejo takih razglednic brez ugovora, a Nemeč, v slovenske kraje v p a d a l n i Nemeč ne kupuje razglednic s slovenskim besedilom ter na kratko zatrdi: Ah, wändisches Zeug! — Veliko gnilobo trpimo med seboj. N a j s e z b o l j š a ! ! —č—

Katoliški shod avstrijskih Nemcev se je vršil z največjo slovesnostjo v Lincu na Zg. Avstrijskem od 15. do vštrevši 17. t. m. Na shodu je vladalo veliko navdušenje. Posebno lepo se je zborovalcem zahvalil za vdanostno izjavo prestolonaslednik Franc Ferdinand. Razprave na shodu so bile stvarne, navdušenje veliko. Posebno mnogo se je na shodu razpravljalo o delu za katoliško časopisje.

Napad na kraljevega komisarja v Zagrebu. Na cesarjev rojstni dan je po slovesni sveti maši v zagrebški stolni cerkvi ustrelil zunaj pred cerkvi na kraljevega komisarja barona Škrleca neki 23 let stari Stjepan Drojčić. Ranil ga je na desni rami. Komisar je ostal hladnokrven, je vstopil v avtomobil in se je odpeljal v bolnišnico, kjer so mu odstranili kroglo in rano obvezali. Napadalec so prijeli. Napadalec, pleskarski pomočnik, je bival v Ameriki in čital tam v hrvatskih delavskih listih o kraljevem komisarju Cuvaju. To ga je tako jezilo, da je sklenil kraljevega komisarja ustreliti, naj si bo že kdorkoli hoče. Škrlec pa ni tak na-

silnež kakor je bil prosluli Cuvaj, vendar pa je značilno, da je še pred kratkim bila v Zagrebu v listu »Obzoru« zaplenjena brzojavka — našega cesarja rumunskemu kralju povodom sklenitve miru v Bukareštu. Brzojavka se je glasila: »Prosim Te, sprejmi moje čestitke k sklenitvi miru pod Tvojim vodstvom, ki pripravlja konec prelivanju krvi na Balkanu in zagotavlja Tvoji deželi mir.« Da bi bil komisariat na Hrvaškem vendar že odpravljen kakor v našem vilajetu absolutistično vladanje nemškega »Volksrata«!

Sveta vojska. Letna poročila »Svete vojske« je odsek »Svete vojske« za Koroško razposlal skoroda na vse župne urade po slovenskem Koroškem. Samo nekaj župnih uradov v Ziljski in Kanalski dolini jih ni dobilo, ker jih je zmanjkalo. Priložili smo povsod tudi en izvod pravil »Svete vojske«, da se zlasti duhovščina pouči o stremljenju in ustroju tega društva. Da so gospodje vedeli, za kaj se gre, je obenem izšel v »Miru« članek, ki je namen teh letnih poročil pojasnil. Odgovore smo prejeli samo iz treh krajev, in sicer iz št. Ruperta pri Velikovcu, kjer šolske sestre v tem oziru uspešno delajo in kjer je med odraslimi 8 abstinentov ter 46 zmernikov, med otroci 10 abstinentov ter 40 zmernikov. Izkaz nam je poslala tudi Marijana Miglar iz Tinj, kjer je med odraslimi 10 abstinentov in 5 zmernikov, med otroci pa 1 abstinent. V Kazazah je med odraslimi 10 abstinentov ter 13 zmernikov, med otroci 18 abstinentov ter 70 zmernikov. Od drugih krajev poročila nismo prejeli, ker še nikjer ni tozadevne organizacije. V deželi pa je še mnogo treznikov in tudi zdržnikov, ki niso organizirani, ki bi pa naj zdaj pristopili kar naravnost k osrednji koroški »Sveti vojski«, ki se je dne 19. julija v Celovcu ustanovila in kjer je pristopilo iz mesta 5 abstinentov ter 35 zmernikov. Bilanca za celo deželo je torej ta: med odraslimi: 33 abstinentov ter 99 zmernikov, med otroci: 29 abstinentov ter 110 zmernikov, vseh organiziranih, dosedaj prijavljenih pristašev »Svete vojske« torej 272. — Krščansko - socialna zveza za Koroško, odsek »Sveta vojska«.

Izjava. Z Jezerskega smo prejeli od g. Zdravko Švikaršiča sledečo izjavo: Z ozirom na vaš zadnji dopis z Jezerskega pod glavljem »Da se izve«, priobčen v 32. številki cenj. »Mira« z dne 9. t. m., se vas usojam vljudno prositi, da blagovolite resnici na ljubo izjaviti, odnosno potrditi, da dopisa, tičočega se gospoda okrajnega nadzdravnika dr. Schlaufa v Velikovcu, jaz nisem niti pisal niti inspiriral ter da z omenjeno notico nisem sploh v nobeni zvezi. (Potrjujemo. — Zanimivo je pa, da nemški nacionalci za vsakim dopisom vohajo gg. duhovnike ali izmed 100 slučajev kakega slovenskega učitelja, kakor da bi na Koroškem že nikdo drug ne znal več slovensko pisati. S tem dokazujejo, da hočejo z nemškimi šolami naše ljudi res le potrapiti in ponemčiti; toda hvala Bogu, da temu ni še tako. Opomba uredn.)

Zares! Prav škandal! Iz Žihpolj se nam poroča: V nedeljo, dne 17. t. m. pridem na kolodvor v Svetnivasi ob pol štirih k blagajni. Pred menoj stojita dve ženski, od katerih zahteva prva vozni listek slovensko: »Žihpolje«. Uradujoči uradnik vpraša: »Wohin?« »Žihpolje«, je bil odgovor. Uradnik nato: »Maria Rain«, kar oseba potrdi in dobi list. Zdaj pristopi druga ženska ter zahteva enako prvi: »Žihpolje« in položi pred uradnika krono. »Haben Sie kein Kleingeld?« jo vpraša uradnik, nakar odgovori: »Nič!« Tu se oglasim še jaz in zahtevam tudi do: »Žihpolje«. V tem trenutku se prikaže za hrbtom uradujočega uradnika druga uradniška oseba, ki stopi, ker odide prvi uradnik po drobiž, k okencu in z nekim zamozavestnim uradniškim glasom vpraša: »Wohin?« »Žihpolje«, odgovorim. »Eine Station Žihpolje gibt's nicht.« Jaz mu razložim, da leži na progih Trst—Št. Vid ob Glini postaja z imenom »Žihpolje«. »Nein, diese Station kenn' ich nicht. Schauen Sie, wenn Sie hinkommen, auf das Stationsgebäude, ob Sie eine solche Aufschrift »Žihpolje« finden!« Tu je že tako vpil, da so vsi navzoči kar strmeli in da so celo s perona zijali radovedneži pri oknu v uradniško sobo. Povedal sem od jezice se tresočemu, da iz gotovih nepravilnih vzrokov postaja sicer res nima tudi napisa

»Žihpolje«, da pa so drugi napisi vsi dvojezični, kakor tudi tu stoji napis: »Izdaja vozni listek« in da v zlic temu ostanejo Žihpolje še vedno Žihpolje. Medtem pride prvi uradnik nazaj z drobižem in postreže dobrovoljno pred menoj stoječi ženski ter hoče tudi meni dati zahtevani listek. Ko položim 30 vin. pred uradnika, vidim, kako ga jezno pogleda ona zraven stoječa oseba in mu dvakrat pomigne, naj mi ga ne da. Ker se ta obotavlja, ga mirno vprašam, zakaj noče meni postreči, ko je vendar ravno zdaj postregel dvema na slovensko zahtevo in mora vendar vedeti, kam se hočem peljati, ker zahtevam istotja, kakor ti dve ženski, namreč do Žihpolj. Tu se začne izgovarjati, češ, prva ženska je zahtevala: »Žihpolje«, nakar je on pripomnil »Maria Rain« in ženska je rekla: »Da!« Druge pa še omenil ni. Res smešno! V tem času je dal drugi za menoj stoječi osebi vozni list. Med tem pogovorom je pristopil zopet oni drugi uradnik in velel, naj povem ime postaje nemško, ker govorim tako dobro nemško kot on. Jaz mu povem, da je to moja stvar, če znam dobro nemško, in njega ničesar ne briga in da imam kot Slovenec pravico zahtevati, da se mi pri uradih postreže na slovensko zahtevo. Tu začne zopet vpiti, repenčiti se in skakati pred okencem, da sem mislil, da bo pobil šipe ter mi je — čujte — povedal, da govori dobro slovenski in da je voljan postreči vsaki stranki, tudi če slovensko zahteva, da se le vede dostojno in ne tako, kakor jaz, provocira. Jaz si res nisim bil svest, da bi se vedel proti njemu nedostojno (za kar in kakor sploh za ves prizor imam pričo), še manj pa sem bil bil uverjen, da provociram, ker rabim pri c. kr. avstrijskem železniškem uradu v slovenskem Rožu svojo materni jezik, vsled česar sem se konečno tudi jaz malo razljutil in odločno zahteval, naj mi da vendar enkrat vozni listek, kar je on po svojih predpisih dolžan. Zdaj pa je bil ogenj v strehi: »Nein, das ist nicht wahr! Sie werden uns Beamten keine Vorschriften machen, Sie unreifer, junger Bursche!« Tako je vpil in me zmerjal še z drugimi enakimi besedami. »Zeigen Sie uns das!« Jaz nato pristavim, da seveda nimam njegovih predpisov pri rokah, da pa je tam zaznamovana njegova dolžnost črno na belem in pri tem ostane. Medtem ko je zdaj drugi uradnik zmeraj naprej vpil »Zeigen Sie, zeigen Sie!« je vrzel prvi predme katalog in rekel: »Schauen Sie nach, wie Žihpolje zu deutsch heißt!« Jaz sem to njegovo »prijaznost« hvaležno odklonil ter pristavil: »Obžalujem, to je dolžnost g. uradnika, če ne ve dotične postaje nemško.« Uradnik vzame katalog in ga vrže na mizo. Slišal sem še par izrazov, kot »provociranje« ter par psovk, »unreifer Bursche« itd. Nazadnje še reče drugi uradnik: »Ich habe gute Lust, Ihnen keine Karte zu geben!«, kar je pritrdil še tretji uradnik, ki je med tem časom tudi prikobacal k okencu, da bi si ogledal tega »nezrelega, mladega fanta«, z besedami: »Vollkommen recht!« in nato sem dobil končno zahtevani listek do »Maria Rain«. Spravil sem svoj listek in pristavil: »Ich werde mir mein Recht auf einem anderen Wege zu verschaffen wissen!« ter odšel od okenca. Nahrulil pa me je še, da bi pokazal svojo dostojnost, katere pri meni ni našel, z »Sie dummer Mensch!« in zaloputnil okence. Ker je imel vlak precej zamude, se podam v čakalnico. Ni trajalo dolgo, in pred menoj stoji oni »dostojni« uradnik in zahteva naj mu povem, kaj da sem in odkod. Ta pa je lepa, sem si mislil, da me boš ti izpraševal kot kak policist. Da pa njegovo izpraševanje ne bo brez uspeha in da se pomiri, mu povem, da sem iz Žihpolj, nakar je izginil. Ko se je pripeljal vlak iz Borovlj, je izstopil nek gospod, kateremu je začel uradnik ves dogodljaj pripovedovati, kar sem slišal na lastna ušesa in oba sta se čudila »meiner unerhörten Frechheit« in se mi, ki sem hodil po peronu gor in dol, posmehovala. Ono žensko pa, ki je zahtevala prva vozni list do Žihpolj, je celo pol ure, ko je čakala na vlak, nadlegoval z vprašanji po mojem imenu in stanu, čeravno je bil že njen prvi odgovor: »Ga ne poznam.« Tako torej morejo na c. kr. avstrijskih železnicah ljudje mirno in nemoteni potovati! Pristavljam še, kar sem zvedel pozneje, da je morala pred enim mesecem neka ženska iskati šele osebo, da ji je pre-

skrbela vozni listek, ker ga ni dobila na slovensko zahtevo od uradnika v Svetnivasu, ki je zdaj nastavljen na Žihpoljah. Ko je zahtevala neka druga ženska tudi slovensko, je poklical portirja, ki ji reče, naj zahteva nemško. Žena odgovori: »Ne znam.« »Vidite, tam so vrata!« je bil odgovor in rečica je morala iti peš. To je enakopravnost v Avstriji, kaj ne!?

Zloglasno Herbstmesse nameravajo letos zopet prirediti v Celovcu.

Dekleta, pozor! Iz Aleksandrije so došle dne 2. t. m. v Trst tri ženske v starosti 40 do 55 let in so se potem dne 9. t. m. odpeljale v Celovec. Svarimo vsa dekleta, da se nobeni izmed teh ne zaupajo, ker z dekleti nimajo poštenih namenov.

Uboj. V neki gostilni v Beljaku sta se sprla posestnika Miha in Franc Nessmann. Poleg je bil neki Krištof Kofler. Na ulici sta prepir nadaljevala in je nastal tepež, v katerem sta Kofler in Franc Nessmann ubila nasprotnika. Suroveža so zaprli.

Kuhinjska šola. V Voloski je otvorila učiteljica kuharstva Ljubica Gregorčič kuhinjsko šolo, ki traja od 1. septembra do konca junija. Razentega se sprejemajo učenke na 6 mesečne in 3 mesečne tečaje v vsakem času v letu. To je najmodernejša kuhinjska šola na jugu in je namenjena predvsem za boljše kroge.

G. Almer iz Velikovca je zopet govoril na shodu nemškega Schulvereina v Pobržu pri Mariboru. To pot je ta čudni katehet hujskal proti vsega spoštovanja vredni, vzorni spodnještajerski duhovščini. Mariborska »Straža« je vsled tega objavila zelo oster, pa popolnoma opravičen članek, ki se dotakne tudi pasivnega stališča naše cerkvene oblasti v tej zadevi.

Velikovec. (Tombola, Schulverein in Südmärka.) V nedeljo, dne 3. t. m., so priredili naceljni takozvano »deutsch-völkisches Volksfest« (nemško ljudsko veselico). Vpregli so v ta voz »Schulverein« in »Südmärka«. Toda uspeh ni bil isti kot lani, ko so priredili nekaj podobnega pod firmo: »Verschönerungsverein« (olepševalno društvo) za Velikovec. Najbolj so se potrudili nemčurski privandraci ter hajlovske frajlice, njim na čelu c. kr. uradnik iz Spod. Štajerja in tukajšnji nadučitelj, rodom Ljubljčan. Vabili so goste od vseh strani, vsiljevali karte za tombolo in »Glückshafen« (srečolov) celo po ulicah. Ker je bilo njih samih premalo, oziroma ker jih je bilo tudi sram ponujati na ulici vsakemu karte in pobirati zeksije za svojo robo, so jim morali pomagati šolarji in šolarice, ki so pač pridno raznašali srečke in nadlegovali vsakega ž njimi, ki se je prikazal na ulici! Toda naše ljudstvo jim ne gre več na limance, ko vedno bolj spoznava »blage« namene »Schulvereina« in »Südmärka«. Kljub temu, da so že več tednov preje vabili po štimcah in bauerncajtengi na to slavnost, so se udeležili razen naših purgarjev in uradnikov le nekateri letoviščarji. Za štafažo so jim služili znani odpadniki iz Tinj, Šmarjete, Grebinja, Rude itd. Po tomboli se je vršila veselica na meščanskem zabavišču, takozvanem »Bürgerlustu«, pri kateri je svirala c. kr. vojaška godba 17. pešpolka iz Celovca, torej Slovani na »Südmärkini veselicici«. Slovenci nikakor nimamo vzroka, zanimiti se ta tako slavnost, saj poznamo bojna društva »Schulverein« in pa »Südmärka«, — »katerima« — kakor poudarjajo njeni voditelji, — »se ima marsikateri nemški otrok zahvaliti, da je ostal Nemec.« Pač smešne besede, katerim niti pošten Nemec ne more pritrditi. Koliko nemških otrok pa se je še potopilo v slovenskem morju? Na to pričakujemo odgovora od vas — »Nemcev« —, ki se imenujete »das Volk der Denker« (ljudstvo mislecev!) Potem bomo pa mi povedali, koliko slovenskih otrok je že »Schulverein« zagrebel v morje nemštva. »Schulverein« vzdržuje v Velikovcu otroški vrtec in izdatno podpira ljudsko šolo ter tako kvari značaje s tem, da zatira v slovenskih otrokih narodni čut. Tako rešuje (?) to bojno društvo »nemške« otroke!

Velikovec. (Odmev iz »Bürgerlust«-a.) Kakor znano, je svirala pri veselicici »Südmärka« in »Schulvereina« c. kr. vojaška godba 17. pešpolka iz Celovca, torej Slovenci in Čehi. Zato se je neki hudomušni

opazovalec prav primerno izrazil, da so morali celo velikovski Nemci tako plesati, kakor so Slovani godli. Časi se pač izpreminjajo...

Timenica. (Hudobija.) V noči od 16. na 17. avgusta je bilo posestniku Juriju Kolpratu, p. d. Pintarju v Frajdenbergu polomljenih 26 leporastočih mladih sadnih dreves. Očividno je to storil nekdo iz jeze in sovraštva.

Timenica. (Sadje.) Sadje letos pri nas prav slabo kaže. Jabolk ne bo skoraj nič, hrušek komaj za domačo rabo, le češplje so prav polne in črešenj je bilo tudi v izobilju.

Št. Janž v Rožu. (Naš fajerber in njegova tombola.) Četudi ne bi že celih osem dni naznanjali kričeči lepaki, da priredi naš fajerber dne 17. t. m. tombolo, vendar bi morali Št. Janžčani vedeti, da se pripravlja velik dan za naše nemškutarje, ker njih očka, naš nadučitelj gospod Anton Marinič in njegov pribočnik podučitelj gospod Lučovnik (pristna nemška imena, kaj ne, gospod urednik) sta zadnji čas toliko letala sem in tja, da sta se morala vsakemu izmed nas zares smiliti. Ako bi pa kdo mislil, da bode tombola našega nemškega fajerbera, katerega članj so — izvzemši dvoživke gospoda nadučitelja — sami Slovenci, vsled nemških lepakov samo za Nemce, bi se motil, ker naši junaški fajerberkarji, na čelu jim že prej omenjena gospoda, so vabili tudi Slovence na tombolo. Iz tega bi vsak razsoden človek sklepal, da se bode na tej prireditvi upoštevalo dejstvo, da bode večina udeležencev slovenska in da bodo prireditelji vsaj toliko obzirni, da ne bodo žalili narodnega čuta Slovencev. A neizogibni »Gut Heil« se je bliščal v pozdrav v barvah zloglasne, pruske frankfurtarice ter nas je takoj poučil, da smo se motili. Mo-goče, da so hoteli naši nemški fajerberkarji s slovensko govorico s tem činom pokazati, kakšna črno-rdeče-žolta nemška kri se pretaka po njihovih slovenskih žilah. Čudimo se nekaterim članom fajerbera, katerim bi prisodili vendar nekaj samostojnega mišljenja, da niso skušali kaj takega prepričati. Ali je res bilo treba za naš pošteni, slovenski Št. Janž takšne sramote? Gospod nadučitelj je v svojem pozdravnem govoru dobro omenil, da večina naših mož noče v ta fajerber; a pozabil je tudi povedati vzrok. Zato pa mu hočemo povedati mi, da so naši možje preznačajni, da bi mu s svojim pristopom delali štafažo, kajti gotovo bi se mož potem rad na zunaj postavil in pisal po nemških listih: »Glejte, toliko nas je.« Da je in bo namen našega fajerbera nemškutarija, dokler ga bo vodil nadučitelj, to pri nas že vsak otrok ve. V slučaju požara pa so bili naši možje vedno med prvimi tam, kjer je bilo treba delati. Ker je, kakor smo že prej omenili, gospod nadučitelj obžaloval, da je malo mož pri fajerberu, kateri pa seveda vsi derejo čez drn in strn za njim, nam je nehote pokazal pot, katere se nam je treba poslužiti. Gospod nadučitelj naj si ne domišljuje, da bi v Št. Janžu brez njega ne mogli imeti požarne brambe; saj je takšna obstojala tudi že davno prej, predno smo imeli čast, gospoda nadučitelja spoznati. Naj nas torej ne skuša osrečiti z frankfurtaricami. Ob koncu bi gospoda nadučitelja še vprašali, ali se je tudi sedaj tako potrudil in tako vestno zapisoval otroke šolarje, ki so pred njegovimi očmi postopali celo po — plesišču? Če ne, zakaj dvojna mera? Vsaj drugače se je vselej tako zelo zanimal, če se je kak šolar, celo pod nadzorstvom starišev, udeležil kake igre, ki jih prireja naše slovensko katol. izobraževalno društvo. Ali je po njegovem mnenju ples in nesramno govorjenje, katero je splošno v navadi po plesiščih, boljše vzgojevalno sredstvo za mladino, kot pa prisostovanje pri kaki pošteni gledališki predstavi?

Brnca. (Razno.) V Ameriko se spravljajo tri ženske, od teh dve kmetski hčeri. Da bi se tega le ne kesali — prepozno! — Zadnje dni preteklega tedna je bila naša vas podobna vojaškemu taboru. Pogostili smo najprej lovce 19. bataljona, za njimi pa huzarje. Kranjski Janezi, 17. pešpolk, ki so prenočili v Maloščah, so korakali 15. skozi našo vas. Radostno smo jih gledali in poslušali krasno godbo, oni pa so z veseljem čitali slovenske napise na naših hišah in na slavoloku, ki še stoji izza nove maše č. g. Kanduta.

Kazaze. (R a z n o.) Mnoge škode je toča napravila posestnikom tudi pri nas. V nekaterih krajih je padala posebno gosto. Zlasti ajda je mnogo trpela. Zelo poškodovan je bil tudi oves. — Na katoliški shod v Ljubljano pojde od nas 5 ljudi, 3 moški in dve ženski. — V nedeljo, dne 7. septembra, priredi naše izobraževalno društvo v svoji čitalnici v župnišču shod s predavanjem. Govori g. J. Božič, abiturient, o letošnjem poudarjenem potovanju osmošolcev celovške gimnazije na Solnograško, Bavarsko ter Gorenje Avstrijsko. Člani in članice, pridite v obilnem številu!

Strmec, dne 17. avgusta 1913. Danes se je Strmec pokazal v vsem svojem krasu! Kdo se že ni divil lepi sneženobeli cerkvi tam na prijaznem holmu, ko se je vozil z železnico v dolini od Vrbe do Beljaka! — Kdo si ni želel ondi stati ter gledati dol na Vrbsko jezero, na Rož, na Karavanke! Srednji del Koroške med Celovcem in Beljakom je pravi raj! — Rodovitna zemlja, posejana z bujnim žitnim poljem in z nebroj raznovrstnih sadnih dreves se razprostira tu čez hribe in doline; a da to gledaš, moraš iti na Strmec. — Zato je slovenska kršč.-socialna zveza sklicala na Strmec slovensko ljudstvo iz okolice, da praznuje tam Konstantinov jubilej! Kraj je pač silno pripraven za tako prireditve. — Zbralo se je okrog 1000 ljudi. Prišle so procesije iz Škofič, Gozdanj, Skočidola, Dvora; dosti ljudi je prišlo iz Domáchal, Šent Jakoba v Rožu, iz Lipe, Vrbe itd. Marijine družbe iz Šent Jakoba in Gozdanj so prišle z zastavo. — Sv. zakramente je prejelo od 200 do 300 ljudi. Pred slovesno mašo, ki jo je daroval č. g. Gabron, je č. g. Svaton v krasni pridigi ljudstvo navduševal za katoliška načela. Po maši se je vršil pred cerkvijo ljudski shod. Podpredsednik zveze je razložil pomen Konstantinovega jubileja; drugi govornik, g. Franc Uršič, vseučiliščnik, je podal krasno sliko o delovanju pok. Andreja Einspielerja. — Še več tako nadebudnih, nadarjenih govornikov naj nam pošlje Bog! — Zapustili smo Strmec z zavestjo, da je bil to pravi ljudski dan! — Škofijski pevci, ki so se vozili na okrašenih vozovih, so z lepim petjem slavnost jako povzdignili.

Libuče. (Hujskarja nekaterih fajerberovcev.) Lepo slavnost izobraževalnega društva dolžijo nekateri fajerberovci, da je kriva — toče. Taka oslarija pravzaprav ne zasluži, da bi jo zavračali, vendar je pa značilna! Nasprotniki očitno zoper nas ne najdejo ničesar pravega, zato se poslužujejo takih traparij! Dotične fajerberovce vprašamo: Kje ste pa vi hodili tisto nedeljo. Ob enajsti uri ste se peljali v Guštanj k veselici. Ste li bili vi vsi pri sv. maši? Menda nič! V Guštanju ste hajlali. Ko se je komodno fajerberkarija peljala zvečer nazaj, ste v Prevaljah in ves čas vožnje do Pliberka vpili in kleli, da so vsi potniki obžalovali, da jim je Bog ustvaril ušesa. In ko se je vlak bližal pliberškemu kolodvoru, nad katerim je bila zbrana strašna nevihta, tako, da je naš ubogi slovenski kmet vil roke in prosil Boga usmiljenja, ste vi trobili iz vlaka kot poživljeni. Ni vas strašil votli grom, ne preteča nevihta s točo. Izobraževalno društvo v Pliberku prosimo, naj nam nudi večkrat pri našem zavednem gostilničarju tako lepe in nedolžne zabave. Onim zlobnim jezikom, ki žalijo na naravnost nečuvno nesramen način celo društvo in vlč. g. igralce, bi bilo pa potrebno, sodnijsko zavezati jim jezike.

Ruda. (Toča.) Lansko leto je toča pobila zgornji kraj naše fare, namreč Habersberg, Gručo in Lipo; letos, dne 10. avgusta, pa spodnji del: Podgoro, Šmartno, Krasnico in Dobrovo. Pa ne samo nas je obiskala, ampak še dosti drugih krajev in vasi. kakor: Vovbre, Št. Jakob na Potoci, Ribnico, Pod Lušno in Male Djekše; na drugi strani Drave: Vogrče, Dob, Libuče, Št. Danijel in Strojno. Škoda znaša več tisoč kron. Za kmeta so prišli sedaj hudi časi, plačila postajajo vedno večja, dohodki se pa zmanjšujejo; kdo more potem dobro gospodariti?

Velikovec. Pri nas imamo sedaj tri zdravnike, toda splošna bolniška blagajna ima nastavljenega, oziroma poverjenega samo dr. Schlaufa. Če ta ni doma, ali se mu ne ljubi iti h kakemu bolniku, ki je pri bolniški blagajni (kakor se je zgodilo pred nedavnim časom, kar lahko z datumom in z

imenom dokažemo), je bolnik prisiljen dobiti drugega zdravnika, katerega potem mora tudi sam plačati. Upamo, da bodo te besede zadostovale, da bo bolniška blagajna poverila še enega zdravnika.

Ruda. (Ruška polenta še ni skuhaná.) Pritožba, vložena od strani Slovencev pri občinskih volitvah dne 28. decembra leta 1912, še ni rešena. Sedaj bodo morali nekateri iti celo na deželno sodnijo radi tega. Smo pač na Koroškem.

Želinje pri Velikovcu. Konstantinova slavnost na praznik Vnebovzetja Device Marije se je prav lepo izvršila. Zjutraj ob pol 7. uri je bila prva sveta maša, pri kateri so pristopili želinjski šolarji in odrasli k svetemu obhajilu. Podelilo se je 160 svetih obhajil, kar je za naše male razmere zares lepo število. Tudi so bili ljudje že prej podučeni, kaj morajo storiti, da so se udeležili odpustka svetega leta. Ob pol 9. uri pa je bila pridiga o pomenu Konstantina za krščansko vero, o veseli zmagi krščanstva. Nato je č. gospod doktor Gregor Rožman daroval slovesno sveto mašo. Sicer precej prostorna lepa želinjska cerkev je bila ta dan veliko premajhna. — Videlo se je ta dan, da je naše ljudstvo po veliki večini vendar še globoko verno in da čuti s sveto Cerkvijo. Popoldne pa je bil v župnišču zelo dobro obiskan shod bračnega društva. Č. gospod Rožman je v daljšem, pa naravnost izvrstnem govoru razlagal trpljenje in končno zmago prvih kristjanov nad poganstvom. Navajal je lepe zglede iz zgodovine, posebno iz zgodovine irskega naroda. Kateri narod svojo vero ohrani, tudi obstoji, kateri pa na Boga pozabi, ga Bog izbriše iz sveta. Če boš Slovenec ohranil zvestobo do Boga in se držal svojih duhovnikov, ne bo te premagal noben sovražnik. Takega govora še nismo slišali. — Nato so naše vrle mladenke (Poš Angela, Kumer Lucija, Kasl Klara, Napečnik Marija, Kriegl Marija, Lakner Marija, Sluga Marija, Karf Marija, Kurat Marija, Zablatnik Marija, Hrust Rozalija, Štangl Marija in Terezija in Pušl Zofija) prav vro uprizorile lepo igro »Svoje glavna Minka«. Vse so prav dobro pogodile svoje uloge, četudi so nekatere precej težke. Le škoda, da nimamo večjega in pripravnejšega odra. Ko se je naš vrli predsednik gospod Kuhling-Havžer še zahvalil gospodu govorniku, neutrudnim igralkam in udeležencem za lepo udeležbo, je zaključil lepo uspeli shod.

Šmarjeta pri Velikovcu. Katoliškega shoda se jih udeleži od nas 15. — Deževno vreme je dolgo časa precej nagajalo, sedaj pa se vendar obetajo lepši in toplejši dnevi. Žito je še precej lepo. Hvala Bogu, smo bili dosedaj še obvarovani toče. Samo ajda je vsled mrzlega vremena bolj majhna, pa se še more popraviti. Da bi le bilo še toplo! Nekateri posestniki tudi tožijo zaradi črvov-podjedov, da so škodovali posebno pšenici. Sicer, kakor se bere o nezgodah v drugih krajih, smo še lahko zadovoljni.

Šmarjeta pri Velikovcu. (Nov oltar.) Zadnje nedeljo, dne 17. t. m., smo imeli pri prijazno ležeči cerkvi sv. Katarine pranganje, katerega se je udeležilo izredno veliko vernikov. Ne pisal bi o tem, a pri tej priložnosti lahko omenim, da ima cerkev krasno prenovljen glavni oltar. To je delo pozlatarja gospoda Janeza Goleša v Pliberku. Kdor oltar s prelepim novim tabernakljem vidi, vsak ga hvali. Zato in ker poznamo tudi druga njegova izvrstna dela, omenjenega narodnega umetnika vsakemu priporočamo. — Cerkveno predstojništvo Šmarjeta pri Velikovcu.

Brnca. Na Angelsko nedeljo, to je zadnjega t. m. bodo uprizorili brnški fantje in dekleta lepo narodno igro »Deseti brat«. Ta igra je krasna, a tudi težka; toda naši igralci in igralke so že v »Miklovi Zali« pokazali, da nekaj znajo, zato jim zaupamo in se prav zelo veselimo tega dneva, ki nam bo lep naroden praznik. Knjigo »Deseti brat« je izdala tudi družba sv. Mohorja, kdor je še ni bral in se zanima, jo lahko naroči za mal denar.

Brnca. V ponedeljek, dne 18. t. m., smo imeli tu na Brnci žalosten pogreb. Pokopali smo 33 let starega Miho Nessmana iz Zabuče, katerega so našli v soboto, dne 16. t. m., na poti v Zabuče — mrtvega. V petek zvečer je še popival s fanti v Podvetrovom, nato so se sprli in ko se je vračal domov, ga je

baje eden izmed fantov počakal sredi polja in ga udaril večkrat po glavi tako silno, da je obležal mrtev. Kako in kaj se je v resnici zgodilo, bo morda dokazala sodnijska preiskava. Dva fanta so že odgnali orožniki v zapore. — Žalostno, res strašno žalostno je, da se gode take reči!

Rinkole. (Toča in drugo.) Tudi pri nas je uničila toča vse poljske pridelke, oves, koruzo, najhujše pa ajdo, tako, da je šlo vse, kar je še črvom ostalo. Tudi sadju ni prizanesla. In čebele, kako žalostno letajo po polju in iščejo svoj vsakdanji kruh; zastonj! Druga leta so jih k nam vozili na pašo, letos pa še domače ne bodo dobile živeža za zimo. Res, v skrbeh smo, s čim se bomo živili, kako bomo davke, obresti itd. plačali. — Socijalni demokratje in vsi, ki nas imate za oderuhe in gospode, pridite in poizkusite naš kmečki kruh, »ki je tako sladak in dober«! Skoraj si nazaj želimo desetine, da bi nam pobirali biriči prazne snope ali kadar bi nas zadela toča, suša, povodenj itd., naj bi hodili na prazne njive! Bog daj, da bi se kmalu na bolje obrnilo, drugače mora biti kmet uničen. Opomniti moramo, da je županstvo takoj storilo svoje korake in smo mislili, da takoj pride komisija in si ogleda. Pride menda šele dne 26. t. m., ko bo oves že večjidel spravljen in njive podorane. V pliberški občini so pa že dne 16. t. m. cenili škodo, kjer je polovico manj škode kot pri nas. Ali nas bodo mar tudi tukaj zapostavljali? — Poročil se je dne 18. t. m. Šimen Sadjak, po domače Lesjak, z Apolonijo Verkl, po domače Orantovo iz Strpnevasi. Poročil ju je sorodnik gospod Andrej Sadjak, župnik v Šent Lenartu. Bilo srečno!

Pliberk. (Naši nasprotniki in toča.) Znano je, kako nam je dne 10. t. m. strahovito toča uničila skoraj vse poljske pridelke. Gotovo žalostno, kaj ne? Ali kdo bi si mislil, da bo ta toča morala še služiti našim nasprotnikom kot agitacijsko sredstvo proti nam Slovincem. Isto popoldne namreč, preden se je vsula toča, se je v Libuči uprizorjela igra »Turški križ«. Sedaj pa čujte in strmite, kaj so si nekateri pliberški purgarji in nemčurji na deželi izmislili! Igra je vzrok, tako pravijo, da je toča pobila, in naš mogočni pismonoša, pravi dvorezni nož, hodi in bobna kakor kak komedijant na pliberškem sejmu po deželi okrog: »Die igra is schuld, die igra is schuld.« Temu možakarju bi predvsem svetovali, naj ima raje večjo skrb na svoja pisma in naj jih ne seje in »cetla« povsod okrog kakor berač kruh iz strgane mavhe, tako da morajo stranke včasih po več tednov ali pa sploh zastonj čakati na pisma. Naj nas le ne izziva in naj le lepo miruje, drugače se bomo na merodajnem mestu pritožili zoper njega! Gradiva je dovolj. — Torej igra »Turški križ« naj bi bila vzrok toče, ta krasna igra verske vsebine, ki tako lepo slavi moč Marijine priprošnje, ki je do solz ganljiva in velike vzgojevalne vrednosti; zavoljo te krasne igre naj bi nas Bog kaznoval! Ti vedni plesi pa in te ponočne veselice, ki se vrstijo nedeljo za nedeljo, to večno pijančevanje in zapravljanje, ki vkljub slabim letinam vedno bolj narašča, to nečistovanje in preklinjevanje, ti vedni pretepi in to skrunjenje nedelj in praznikov, kaj ne, to je pa nekaj čisto nedolžnega, nad čemer ima gotovo Bog še svoje dopadajenje? Ah ne, radi tega nas Bog ne more kaznovati, to so gotovo zasluge, za katere nas bo še enkrat poplačal! Oj, ti zaslepljenost grda, ki imenuješ dobro hudo, hudo pa dobro! Kaj ne, igra v Libuči je kriva, da je toča pobila v Dobu, Vogrčah, v Št. Danijelu in Strojni, in igra v Libuči je tudi kriva, da je toča pobila v Št. Petru in v Grebinju isto popoldne? Oj, ti gorostasna neumnost in brezmejna zagrizenost nemčurska! Celó toča ti mora pomagati agitirati zoper nas in naša izobraževalna društva. Sram vas bodi!

Glasnik Slov. kršč. socialne zveze. Prireditve.

Prevalje.

V nedeljo dne 10. avgusta se je vršila letna veselica slovenskega delavskega društva, ki je bila prav dobro obiskana. Po govoru je sledila igra »Za letovišče«, ki je povzročila mnogo smeha. Veselico je zaključila tombola, pri kateri je bila mnogim sre-

ča mila. Pristrčna hvala vsem, ki so darovali ali prispevali k lepim dobitkom. — Proti večeru istega dne pa je prišla huda nevihta od severozapadne strani, ob kateri je toča napravila mnogo škode.

Velkovec.

V nedeljo, dne 10. avgusta, se je vršil na lep način III. redni letni občni zbor podružnice »Slovenske Straže« za Velkovec in okolico. Predsednik č. g. župnik Fr. Treiber je po pozdravnih besedah na kratko narisal pomen »Slovenske Straže« ter njeno plodonosno delovanje. Nato je podelil besedo č. g. dr. Rožmanu, ki nam je v vznesenih besedah predložil moža-velikana Andreja Einspielerja ter nas v nemal k delovanju po njegovem geslu in njegovem vzgledu. Po tem prekrasnem govoru je še gospod predsednik pojasnil v lepih besedah pomen Konstantinovega jubileja, gg. Čarf in Žel pa sta vzpodbujala navzoče k vztrajnemu delovanju v duhu Einspielerjevem v okrilju »Slovenske Straže«. Imeli smo tudi priložnost, slišati poleg zvonkih glasov drobnih tamburic mladi pevski zbor društva »Lipa«, ki se nam je že s svojim prvim nastopom zelo prikupil. Želimo le, da bi se navdušenje za lepo slovensko petje med fanti ohranilo ter rodilo vedno lepše uspehe. Veselo razvedrilo nam je nudila igra »Repoštev«, v kateri so se naši fantje zopet izkazali kot izborni igralci. V odbor smo izvolili č. g. župnika Treiberja kot predsednika in tri vrle mladeniče kot odbornike. Že njih imena so nam porok, da bo pod njihovim vodstvom podružnica živela in prospevala na ogroženih slovenskih tleh to stran Drave.

Društvena naznanila.

Guštanj. Slovensko krščansko izobraževalno društvo za Guštanj in Tolsti vrh priredi dne 31. avgusta veselico na Petračevem vrtu. Na sporedu so govor, petje, igra »Čevljar«, godba in srečolov. Za slučaj slabega vremena se veselica preloži na prihodnjo nedeljo.

Št. Janž v Rožu. Slov. katol. izobraževalno društvo za Št. Janž in okolico napravi v nedeljo, dne 31. avgusta, ob 3. uri popoldne pri Činkovcu v Št. Janžu igro: »Trije tički«. Vstopnina za neude po navadi, članom vstop prost.

Pozor!

30 — 50 kron ceneje kakor v vsaki tovarni ali zalogi kupite pri meni izvrstno kolo ali šivalni stroj. Popravila in pnevmatike po nizki ceni.

Matija Planko, Celovec, Šolska ulica št. 5-6-7.

Cerkvene vesti.

Sestanki sodalitete za Zgornje Koroško so bili doslej vedno živahni in skrbno pripravljani: Predavanja, debate in prosti razgovori so gg. udeležence vsakokrat poživili in razvedrili. Na višku pa sta bila sestanka dne 28. maja in 30. julija. Obakrat je poročal župnik in pisatelj g. Meško. Na sestanku v župnišču v Peravi dne 28. maja je podal krasen esai (izvleček) verskih, kulturnih in političnih razmer iz časa, ko je izšel svetovnoznani milanski ukaz carja Konstantina. Z veliko spretnostjo je narisal naddvestoletni boj dveh velesil: starega in močnega poganstva in mladega, a silnega krščanstva. S kritičnim očesom je vedel razdeliti svetlobo in senco v značaju Konstantinovem, katerega cerkev in zgodovina imenujeta »Velikega«, a ne »Svetega«, ter tako podal resnično zgodovinsko sliko tega velikega državnika. — Na sestanku na Brdu dne 30. julija je pa podal isti predavatelj dovršen življenjepis svetnika Asiškega, sv. Frančiška. Z veliko ljubeznijo je pesnik Meško načrtal sicer neznatno, a za sv. cerkev prevažno življenje sv. Frančiška, ki je polno poezije. Hvaležni so mu bili udeleženci posebej, ker je obdelal življenjepis strogo kritično ter skrbno ločil legendo od zgodovine. Čudno je, da so s v e t u šele protestantovski pisateljji (Sabathier) pokazali, kakšen čudoviti biser je sv. Frančišek. Še bolj čudno, da mi Slovenci nimamo kritičnega dela o sv. Frančišku ter da sploh ne poznamo življenja sv. Frančiška. Kar vemo, je le površno in zunanje in legendarično! Ni treba poudarjati, da se je g. predavatelj s svojim skrbno opiljenim slogom, s svojim

mirnim in pristrčnim tonom vsem na mah omilil. Bodi mu tem potom izrečena zahvala! Čujemo, da pripravlja gosp. župnik Meško življenjepis sv. Frančiška za Slovence; želimo, da bi to delo čim preje zagledalo luč sveta izpod njegovega peresa!

Gospodarske stvari.

Avstrijska trgovina leta 1913.

Avstrijski trgovini in industriji je tekoče leto, v katerem ni hotela preminuti vojna nevarnost, prizadela hud udarec: ne tak udarec, kakor ga radi rišejo nasprotniki Avstrije, ali vendar udarec, ki se ga bo čutilo na vse strani in ki ga že čutijo naši obrtniki in delavci. Železna industrija je letos svojih izdelkov prodala kar za 32% manj kakor lani in delavci v velikih livarnah počivajo po dva ali tri dni v tednu, oziroma industrija jih odslavlja. Veliki mlini v Budimpešti bodo menda odslej tri dni v tednu stali. »Alpina« je zgradila v Donavicu velikansko novo livarno, katere pa menda letos ne bo užgala, četudi je zgradba dovršena.

Jasno se kaže v številkah nazadovanje izvoza in uvoza. Meseca junija t. l. se je v Avstro-Ogrsko vpeljalo blaga v vrednosti 1678 milijonov kron, 136 milj. manj kakor lani v tistem času. Izvozilo se je za 1342 milijonov kron, 78 milj. več kakor lani. Zanimivo je pogledati nadrobno. Vpeljalo se je n. pr. manj: pavole za 40 milj. kron, volne za 13 milj. kron, tobaka za 5 milj. kron, žita za 9 milj. kron, riža za 7 milj. kron, sukna in svile za 24 milj. kron.

Več se je vpeljalo: kolonialnega blaga za 4 milj. kron, semen za 28 milj. kron, premoga za 23 milj. kron.

Iz teh zglédov se vidi, kje so začeli ljudje štediti. Najbolj se čuti kriza v industriji, ki dela tkanine za obleko. Ljudje si ne kupujejo več kakor navadno; morebiti so navadno trošili malo preveč denarja za drage svilene in druge cunje. Tudi kadilci so štedili, pri dražjih smodkah bržkone, in to ni nobena škoda. Žita se je manj uvedlo, ker je bila domača žetev vendarle dovoljna. Da pa uvažanje kolonialnega blaga kljub bedi raste, je slabo znamenje: kave in čaja bi res najmanj potrebovali, a ljudje so tega preveč vajeni.

Vsled te sile se trgovska bilanca Avstrije zboljšava: par let sem smo namreč izdajali izven države v kupčiji 1000 milj. več nego smo prejeli, letos znaša pasivum prvega polletja 336 milj. kron; ako pojde tako naprej, se bo na tej strani prihranilo 330 milj. kron, če računamo, da bo pasivum koncem leta 700 milijonov. Druge države trpe seve vsled teh kriz nič manj kakor mi. Avstrija je pretežno še poljedelska država, katere industrijske krize ne morejo preveč pretresti, in je varna, dokler ji Bog daje vsaj srednjih žetev.

Darovi.

Darovi za »Slovensko Stražo« s Koroškega: Lovro Kuhar, Kotle, 2 K; Andrej Blažič, Krčanje, 1 K; Podružnica »Slovenske Straže«, Žitaravas, 26 K; po podružnici »Slovenske Straže« v Železni Kapli daroval č. g. And. Truppe, kn. šk. dvorni kaplan, 20 K; hranilnica in posojilnica v Sinčivasi 50 K; podružnica »Slovenske Straže« v Železni Kapli 75 K; po g. Ant. Šarvicelj v Podravljah nabrano na novi maši č. g. Cirila Kandut na Brnci 20. julija 1913 po gdč. Mici Sadošek in gdč. Lenki Sadjak 20 K; nabrala na novi maši č. g. Maleja družica gdč. Micika Malejeva in g. Miloš Čarf 26 K; po g. Milošu Čarf, Konobece, za samospjev č. g. župnika Vintarja 10 K; pri licitaciji dveh kurjih krempljev nabral g. Miloš Čarf, Konobece, 5 K 10 vin.

Listnica. G. Č.: Dotična škofijska odredba se je glasila le izrecno za čas bolezní sv. očeta; torej ni več v veljavi.

Nihče ne ve sam, če mu smrdi iz ust, in drugi tudi ne povedo tega. Smrad iz ust prihaja pogostoma od dlesen in zato naj bi jih zmeraj negovali s Fellerjevim prijetno dišečim zeliščnim esenc-fluidom z zn. »Elza-fluid«. Ta odstranjuje tudi zobobol, kakor sploh vse bolečine, ki si jih nakopavamo s prepihom, vlago, prehlajenjem itd. 12 steklenic stane le 5 kron franko. Če pa prihaja smrad iz želodca, je treba vzeti Fellerjeve odvajajoče, prebavo pospešujoče rabarbarokroglice z zn. »Elza-kroglice«. 6 škatlic za 4 krone pošilja kakor tudi fluid franko E. V. Feller, Stubica, Elza trg št. 67, Hrvatsko.

Izpadanje las, prhljaj

so naravni pojavi, če pa nastopijo ojačeno, opozarjajo na racionalno negovanje las. Ni treba, da bi se pri teh slučajih nakopalo na vrat znanstveno zvenečemedikamente ali tujezemska tajna sredstva, marveč zadostuje vsakotedensko redno umivanje glave in las s

„Shampooom s črno glavo“

Pri nakupu našega mnogomilijonskokrat preizkušene sredstva za negovanje las je treba opreznosti in samo deviza „Shampoo s črno glavo“ daje jamstvo za originalnost preparata.

„Shampoo s črno glavo“ s polegstoječo varstveno znamko se dobiva za ceno 30 vinarjev zavojček (8 zavojčkov 2 K) tudi z jajčnim, s kotranovim in kamiličnim pridatkom v vseh lekarnah, drogerijah in parfumerijah.

Varstv. znamka.

Glavna zaloga za Avstrijo:

Feliks Griensteidl, Dunaj 1/1, Sonnentelsg. 3.

Edina tvornica: Hans Schwarzkopf, d. z. o. J., Berlin N. 37.

Kupujte pri tvrdkah, ki inserirajo v „Miru“!

Loterijske številke.

Trst, 13. avgusta: 22 69 9 85 26
Dunaj, 16. avgusta: 12 39 68 70 6

Tržne cene v Celovcu

14. avgusta 1913 po uradnem razglasu:

Blago	100 kg				80 litrov (biren)		
	od		do		K	v	
	K	v	K	v			
Pšenica	22	11	22	62	14	15	
Rž	19	42	21	04	11	56	
Ječmen	19	—	20	18	10	20	
Ajda za seme	—	—	—	—	—	—	
Oves	24	—	25	—	8	60	
Proso	—	—	—	—	—	—	
Pšeno	—	—	32	16	20	—	
Turščica	—	—	—	—	—	—	
Leča	—	—	—	—	—	—	
Fižola rdeča	—	—	—	—	—	—	
Repica (krompir)	6	60	—	—	3	—	
Deteljno seme	—	—	—	—	—	—	
Seno, sladko	8	—	10	—	—	—	
„ kisló	7	—	8	20	—	—	
Slama	4	—	5	50	—	—	
Zelnate glave po 100 kos.	—	—	—	—	—	—	
Repa, ena vreča	—	—	—	—	—	—	
Mleko, 1 liter	—	24	—	28	—	—	
Smetana, 1 „	—	60	1	20	—	—	
Maslo (goveje) . . . 1 kg	2	80	3	40	—	—	
Sur.maslo (putar), 1 „	2	60	4	—	—	—	
Slanina (špeh), pov. 1 „	2	10	2	30	—	—	
„ sur. 1 „	2	—	2	20	—	—	
Svinjska mast . . . 1 „	2	20	2	40	—	—	
Jajca, 1 par	—	13	—	18	—	—	
Piščeta, 1 par	2	80	3	60	—	—	
Race	—	—	—	—	—	—	
Kopuni, 1 par	—	—	—	—	—	—	
30 cm drva, trda, 1 m ² .	3	—	3	60	—	—	
30 „ „ mehka, 1 „	2	50	3	10	—	—	
Živina	Počrez	100 kilogr.				Prignalo	Prodalo
		živa		zaklana			
		od	do	od	do		
v kronah							
Konji	—	—	—	—	—	—	
Biki	260	—	—	—	1	1	
Voli, pitani	—	—	—	—	—	—	
„ za vožnjo	260	380	—	—	14	8	
Junci	350	—	—	—	3	2	
Krave	240	456	70	74	52	30	
Telice	300	390	—	—	2	2	
Svinje, pitane	—	—	—	—	—	—	
Praseta, plemena	16	52	—	—	300	220	
Ovce	—	—	—	—	—	—	
Koze	—	—	—	—	—	—	

Malo posestvo

pol ure od Celovca v lepi ravnini, obsega čez 7 oralov zemljišča, ima dobro ohranjeno hišo in gosp. poslopje ter donajajoč sadni vrt, je s pohištvom vred po zmerni ceni naprodaj. Naslov pove upravništvo „Mira“ št. 34.

